

Οδηγίες προς τους Καθηγητές για Προσβασιμότητα στην Τηλεδιδασκαλία στο πλαίσιο εφαρμογής των μέτρων περιορισμού λόγω του κορωνοϊού (COVID-19)

Η μετάβαση στην τηλεδιδασκαλία, ιδιαίτερα στα μέσα του εξαμήνου, συνεπάγεται προκλήσεις τόσο για τους διδάσκοντες όσο και για τους φοιτητές. Ένα θέμα ουσιαστικής σημασίας που προκύπτει είναι το γεγονός ότι οι τροποποιήσεις στα προγράμματα και στις μεθόδους διδασκαλίας, καθώς και στις τεχνολογίες που χρησιμοποιείτε στα μαθήματα που προσφέρονται μπορεί να εισάγουν νέα εμπόδια προσβασιμότητας για τους Φοιτητές με Αναπηρία (ΦμεΑ). Παρόλα αυτά, με την εφαρμογή κατάλληλων οδηγιών η τηλεδιδασκαλία μπορεί να γίνει εξαιρετικά προσβάσιμη για τους ΦμεΑ.

Η [Μονάδα Προσβασιμότητας για ΦμεΑ](#) (ΜοΠρο) του ΕΚΠΑ συνεργάζεται με το [Εργαστήριο Φωνής και Προσβασιμότητας](#) έτσι ώστε να προσδιοριστούν οι ανάγκες προσβασιμότητας των ΦμεΑ σε περιόδους διακοπής της συμβατικής ροής διαχείρισης των μαθημάτων και να παρασχεθούν σχετικές λύσεις. Οι τρεις ενότητες που ακολουθούν έχουν στόχο την παροχή οδηγιών προς τους διδάσκοντες, τους βοηθούς διδασκαλίας και γενικότερα, το εκπαιδευτικό δυναμικό του ΕΚΠΑ, ως προς τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να βελτιώσουν την προσβασιμότητα στην τηλεδιδασκαλία των μαθημάτων τους:

[Σχεδίαση Προσβασιμότητας στην Τηλεδιδασκαλία](#)

[Οδηγίες Προσβασιμότητας στην Τηλεδιδασκαλία](#)

[Οδηγίες Παραγωγής Προσβάσιμου Εκπαιδευτικού Περιεχομένου στην Τηλεδιδασκαλία](#)

1. Σχεδίαση Προσβασιμότητας στην Τηλεδιδασκαλία

➤ **Επικοινωνήστε με τους φοιτητές**

Ενημερώστε τους φοιτητές σχετικά με τις τροποποιήσεις σας όσο το δυνατό πιο έγκαιρα. Πληροφορήστε τους για τις τεχνολογίες που θα χρησιμοποιήσετε, τις ιδιαίτερες μεθόδους τηλεδιδασκαλίας που θα εφαρμόσετε και κοινοποιήστε τους οποιαδήποτε αλλαγή έχει επέλθει στο υλικό των μαθημάτων. Να επικοινωνείτε τακτικά με τους φοιτητές σας και να τους ρωτάτε εάν έχουν δυνατότητα πρόσβασης σε όλο το υλικό του μαθήματος, καθώς επίσης εάν αντιμετωπίζουν εμπόδια ως προς τη συμμετοχή τους στο μάθημα. Επικοινωνήστε με τη ΜοΠρο (access@uoa.gr) για τον εντοπισμό εναλλακτικών λύσεων όταν προκύπτουν προβλήματα προσβασιμότητας.

➤ **Διατηρήστε τους εκπαιδευτικούς στόχους, αλλά ενσωματώστε τους με ευελιξία στον εκπαιδευτικό σας σχεδιασμό**

Οι ΦμεΑ δεν θα πρέπει να απαλλάσσονται από τα παραδοτέα ή να αποκλείονται από τη συμμετοχή τους στο μάθημα λόγω εμποδίων προσβασιμότητας. Θα πρέπει να αναμένετε ότι η οικειότητα των ΦμεΑ με τις τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται στην τηλεδιδασκαλία και η πρόσβασή τους σε αυτές, οι αναπηρίες τους και διάφοροι μεμονωμένοι παράγοντες άγχους κατά τη διάρκεια της τρέχουσας περιόδου, μπορεί να έχουν αντίκτυπο στη δυνατότητά τους

«Οδηγίες προς τους Καθηγητές για την Προσβασιμότητα στην Τηλεδιδασκαλία»

να χρησιμοποιήσουν συγκεκριμένες τεχνολογίες, να ολοκληρώσουν κάποιες δραστηριότητες υπό πίεση χρόνου και να αποκτήσουν πρόσβαση σε νέους τύπους και πηγές πληροφόρησης. Διατηρήστε τους εκπαιδευτικούς σας στόχους, αλλά μπορείτε να είστε ευέλικτοι και να δομήσετε εναλλακτικά μονοπάτια, βάσει των οποίων οι φοιτητές θα κατορθώσουν να τους επιτύχουν.

➤ **Χρησιμοποιήστε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις πλατφόρμες και το υλικό που είναι προσβάσιμο από τους ΦμεΑ**

Η ΜοΠρο έχει δημοσιεύσει [Οδηγίες Προσβασιμότητας στην Τηλεδιδασκαλία](#), οι οποίες απαντούν σε κάποιες ερωτήσεις που αφορούν σε κοινά θέματα υποστήριξης και προσβασιμότητας για τις [πλατφόρμες τηλεδιδασκαλίας](#) που υποστηρίζει το Πανεπιστήμιό μας, καθώς και [Οδηγίες Παραγωγής Προσβάσιμου Εκπαιδευτικού Περιεχομένου στην Τηλεδιδασκαλία](#). Τα ηλεκτρονικά αρχεία κειμένων και παρουσιάσεων (π.χ. Word, Powerpoint, PDF, LibreOffice) γενικά δεν είναι από μόνα τους προσβάσιμα. Οι εικόνες, συμπεριλαμβανομένων των φωτογραφιών χειρόγραφων σημειώσεων και διαφόρων σαρωμένων αρχείων, συνήθως δεν είναι προσβάσιμες για ανθρώπους με αναπηρία που χρησιμοποιούν Υποστηρικτικές Τεχνολογίες (π.χ. λογισμικό Αναγνώστη Οθόνης με αυτόματη μετατροπή κειμένου σε ομιλία).

➤ **Δε χρειάζεται να είστε τέλειοι**

Η περίοδος που διανύουμε είναι αρκετά αγχωτική για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Η τηλεδιδασκαλία των μαθημάτων σας μπορεί να μην είναι άψογη. Η καλοσύνη, η ευελιξία και η υπομονή από όλες τις πλευρές έχουν να διανύσουν μεγάλες αποστάσεις κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής.

➤ **Ζητήστε βοήθεια**

Οι διδάσκοντες που έχουν ερωτήσεις αναφορικά με την παρεχόμενη υποστήριξη στους ΦμεΑ μπορούν να επικοινωνούν με τη [ΜοΠρο](#) αποστέλλοντας e-mail στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου access@uoa.gr.

2. Οδηγίες Προσβασιμότητας στην Τηλεδιδασκαλία

Οι παρακάτω οδηγίες βοηθούν στο να κάνετε την τηλεδιδασκαλία σας όσο το δυνατόν πιο προσιτή για όλους τους συμμετέχοντες, συμπεριλαμβανομένων των Φοιτητών με Αναπηρία (ΦμεΑ). Οι περισσότερες λειτουργίες στις [πλατφόρμες τηλεδιδασκαλίας](#) που υποστηρίζει το Πανεπιστήμιό μας είναι φιλικές προς το χρήστη και σχετικά προσβάσιμες για ΦμεΑ που χρησιμοποιούν Υποστηρικτική Τεχνολογία. Υπάρχουν, ωστόσο, μερικές εξαιρέσεις και βέλτιστες πρακτικές που πρέπει να γνωρίζετε.

➤ **Ποιότητα ήχου**

Η ποιότητα του ήχου είναι σημαντική για όλους τους χρήστες και κρίσιμη για τους ανθρώπους με βαρηκοΐα.

- ✓ **Μειώστε το θόρυβο του περιβάλλοντος:** Είναι σημαντικό να χρησιμοποιείτε εξωτερικό μικρόφωνο/ακουστικά κεφαλής (headset) ή να συνδέετε στον υπολογιστή σας μικρόφωνο/ακουστικά κινητού τηλεφώνου. Όταν μιλάτε, βεβαιωθείτε ότι βρίσκεστε σε περιβάλλον χωρίς θόρυβο και παραμείνετε κοντά στο μικρόφωνο.
- ✓ **Σίγαση συμμετεχόντων που δεν μιλούν:** Όλοι οι συμμετέχοντες, εκτός από τον διδάσκοντα, θα πρέπει να έχουν το μικρόφωνό τους σε σίγαση. Σε ορισμένες πλατφόρμες τηλεδιδασκαλίας, όπως στην Zoom, υπάρχουν οι εξής δυνατότητες: ο διδάσκων μπορεί να

ενεργοποιήσει την σίγαση για όλους από τον πίνακα διαχείρισης συμμετεχόντων και να την απενεργοποιεί μόνο όταν τίθεται ερώτηση από έναν συγκεκριμένο φοιτητή. Επίσης, μπορεί να χρησιμοποιήσει την επιλογή "Mute participants on entry" κατά τον προγραμματισμό της τηλεδιδασκαλίας. Να ενημερώνετε τους συμμετέχοντες ότι έχει ενεργοποιηθεί η σίγαση για όλους κατά την είσοδο και για το πώς και πότε πρέπει να ομιλούν και να συμμετέχουν.

➤ Κοινή χρήση οθόνης

Η κοινή χρήση της οθόνης σας αποτελεί έναν καλό τρόπο για να προβάλετε τις παρουσιάσεις σας (π.χ. PowerPoint) ή άλλα μέσα, ή να καθοδηγήσετε τους συμμετέχοντες μέσω μιας διαδικασίας βήμα προς βήμα.

- ✓ **Περιγράψτε με λέξεις τι είναι στην οθόνη.** Οι συμμετέχοντες που έχουν κακές συνδέσεις στο διαδίκτυο ενδέχεται να μην μπορούν να δουν την οθόνη. Οι φοιτητές με τύφλωση ή με μειωμένη όραση ενδέχεται επίσης να μην μπορούν να δουν την οθόνη ή να μην μπορούν να έχουν πρόσβαση στο περιεχόμενο της οθόνης με τη βοήθεια της Υποστηρικτικής Τεχνολογίας που χρησιμοποιούν.
- ✓ **Μοιραστείτε το εκπαιδευτικό υλικό εκ των προτέρων.** Ανεβάστε στο eclass εκ των προτέρων όλο το υλικό που σκοπεύετε να προβάλετε κατά την τηλεδιδασκαλία. Αυτό επιτρέπει σε όλους να έχουν πρόσβαση στο υλικό και να το παρακολουθούν ακόμη και αν δεν μπορούν να δουν το διαμοιρασμό οθόνης κατά τη διάρκεια της συνάντησης. Είναι σημαντικό να έχετε εφαρμόσει τις [Οδηγίες Παραγωγής Προσβάσιμου Εκπαιδευτικού Περιεχομένου στην Τηλεδιδασκαλία](#).

➤ Κειμενοδιάλογος (Chat)

Η ενεργοποίηση του κειμενοδιαλόγου (chat) είναι πολύ χρήσιμη κατά τη διάρκεια της τηλεδιδασκαλίας.

- ✓ **Μοιραστείτε το περιεχόμενο του chat μέσω πρόσθετων καναλιών επικοινωνίας.** Ορισμένοι συμμετέχοντες ενδέχεται να μην μπορούν να έχουν πρόσβαση ή να χρησιμοποιήσουν πλήρως τη συζήτηση μέσω chat. Οι χρήστες Υποστηρικτικής Τεχνολογίας μπορεί να έχουν πρόσβαση, να διαβάσουν και να συμβάλουν στη συζήτηση, αλλά ενδέχεται να μην μπορούν να ενεργοποιήσουν τους συνδέσμους (links) που περιέχονται στο παράθυρο συνομιλίας.
- ✓ **Άλλες συστάσεις:** Αν χρησιμοποιείτε chat, διαβάστε το περιεχόμενο του κειμενοδιαλόγου δυνατά ως μέρος της τηλεδιδασκαλίας. Αποστέιτε τους συνδέσμους από το chat σε όλους τους συμμετέχοντες μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου πριν ή μετά τη συνάντηση. Σε ορισμένες πλατφόρμες τηλεδιδασκαλίας, όπως στη Zoom, μπορείτε να αποθηκεύσετε ολόκληρη τη συνομιλία στον υπολογιστή σας ή στο cloud, για δική σας αναφορά ή για να την μοιραστείτε με τους φοιτητές σας.

➤ Εγγραφή τηλεδιδασκαλίας

Μπορεί να θέλετε να καταγράψετε την τηλεδιδασκαλία σας, ειδικά για τους συμμετέχοντες που δεν μπορούν να την παρακολουθήσουν ή που δεν έχουν καλή σύνδεση στο διαδίκτυο. Μπορείτε, επίσης, να επιλέξετε να ηχογραφήσετε μόνο την τηλεδιδασκαλία σας.

- ✓ **Επιλέξτε το σημείο αποθήκευσης της εγγραφής:** Συνιστάται να επιλέξετε να αποθηκεύσετε την εγγραφή στον υπολογιστή σας και όχι στο cloud.
- ✓ Για να μοιραστείτε τις εγγραφές με τους φοιτητές σας, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε δωρεάν υπηρεσίες όπως τα Dropbox, Google Drive, WeT ή άλλες παρόμοιες υπηρεσίες διαμοιρασμού μεγάλων αρχείων.

➤ Υποτιτλισμός και μεταγραφή τηλεδιδασκαλίας

Η δημιουργία προσβάσιμων αρχείων καταγεγραμμένης ή ηχογραφημένης τηλεδιδασκαλίας, ή προσβάσιμων αρχείων βίντεο που αποτελούν εκπαιδευτικό υλικό (συμπεριλαμβανομένων και των αρχείων YouTube), είναι χρήσιμη για φοιτητές χωρίς αναπηρία και απαραίτητη για τους ΦμεΑ. Μπορείτε να ακολουθήσετε τις σχετικές [Οδηγίες Δημιουργίας Προσβάσιμου Βίντεο και Προσβάσιμων Ηχογραφήσεων](#) που έχει δημοσιεύσει η ΜοΠρο.

3. Οδηγίες Παραγωγής Προσβάσιμου Εκπαιδευτικού Περιεχομένου στην Τηλεδιδασκαλία

Η [Μονάδα Προσβασιμότητας για ΦμεΑ](#) (ΜοΠρο) του ΕΚΠΑ σε συνεργασία με το [Εργαστήριο Φωνής και Προσβασιμότητας](#) έχει εκδώσει τις παρακάτω σύντομες και αναλυτικές οδηγίες για τη δημιουργία προσβάσιμου εκπαιδευτικού περιεχομένου.

➤ Δημιουργία προσβάσιμων παρουσιάσεων και βελτίωση της αναγνωσιμότητάς τους για το σύνολο των εκπαιδευομένων

- ✓ Χρησιμοποιήστε ένα πρότυπο σχεδίασης που παρέχει καλή χρωματική αντίθεση, όπως μαύρο φόντο με άσπρο ή και κίτρινο χρώμα γραμματοσειράς.
- ✓ Αποφύγετε να ξεκινήσετε με μία λευκή διαφάνεια, προσθέτοντας πλαίσια κειμένου. Αντ' αυτού, επιλέξτε μία υπάρχουσα διάταξη που να εξυπηρετεί το σχεδιασμό των διαφανειών σας.
- ✓ Χρησιμοποιήστε γραμματοσειρές "sans serif" (γραμματοσειρές με χαρακτήρες χωρίς μικρές καλλιγραφικές απολήξεις - συνιστάται η Arial) και κείμενο μεγέθους τουλάχιστον 24pt.
- ✓ Αποφύγετε τις «Σχεδιαστικές ιδέες» που παρέχει το MS-PowerPoint, καθώς πολλές από αυτές δεν είναι προσβάσιμες.
- ✓ Περιγράψτε τι εικόνες, τα διαγράμματα και τα γραφήματα με χρήση εναλλακτικού κειμένου.
- ✓ Χρησιμοποιήστε τα ενσωματωμένα εργαλεία ελέγχου προσβασιμότητας που προσφέρει το MS-PowerPoint (εκδόσεις 2010 και νεότερες) ή LibreOffice Impress.
- ✓ Αν χρησιμοποιείτε MS-PowerPoint ή LibreOffice Impress συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες [Σύντομες Οδηγίες Παραγωγής Προσβάσιμων Παρουσιάσεων](#).
- ✓ Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να ανατρέξετε στις [Αναλυτικές Οδηγίες Παραγωγής Προσβάσιμων Παρουσιάσεων](#) για MS-PowerPoint ή LibreOffice Impress.
- ✓ Στην περίπτωση που οι παρουσιάσεις σας περιέχουν επιστημονικά σύμβολα (όπως μαθηματικούς τύπους), αρχεία ήχου ή video, σύνθετους πίνακες δεδομένων, πολυτονικά ελληνικά κείμενα ή συνδυασμό κειμένων σε πολλαπλές γλώσσες, συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες [οδηγίες](#).

➤ Δημιουργία προσβάσιμων αρχείων σε επεξεργαστή κειμένου

- ✓ Χρησιμοποιήστε επικεφαλίδες για να δομήσετε το αρχείο.
- ✓ Περιγράψτε τι εικόνες, τα διαγράμματα και τα γραφήματα με χρήση εναλλακτικού κειμένου.
- ✓ Δημιουργήστε συνδέσμους χρησιμοποιώντας περιγραφές με νόημα.
- ✓ Χρησιμοποιήστε γραμματοσειρές "sans serif" (γραμματοσειρές με χαρακτήρες χωρίς μικρές καλλιγραφικές απολήξεις - συνιστάται η Arial) και κείμενο μεγέθους τουλάχιστον 12pt.
- ✓ Χρησιμοποιείτε τα ενσωματωμένα εργαλεία ελέγχου προσβασιμότητας που προσφέρει το MS-Word (εκδόσεις 2010 και νεώτερες) ή LibreOffice Writer.

«Οδηγίες προς τους Καθηγητές για την Προσβασιμότητα στην Τηλεδιδασκαλία»

- ✓ Αν χρησιμοποιείτε MS-PowerPoint ή LibreOffice Writer συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες [Σύντομες Οδηγίες Παραγωγής Προσβάσιμων Παρουσιάσεων](#).
- ✓ Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να ανατρέξετε στις [Αναλυτικές Οδηγίες Παραγωγής Προσβάσιμων Παρουσιάσεων](#) για MS-Word ή LibreOffice Writer.
- ✓ Στην περίπτωση που οι παρουσιάσεις σας περιέχουν επιστημονικά σύμβολα (όπως μαθηματικούς τύπους), σύνθετους πίνακες δεδομένων, πολυτονικά ελληνικά κείμενα ή συνδυασμό κειμένων σε πολλαπλές γλώσσες, συμβουλευτείτε τις αντίστοιχες [οδηγίες](#).

➤ **Δημιουργία προσβάσιμων αρχείων PDF**

- ✓ Εάν το PDF αρχείο δεν είναι δικό σας, αντιγράψτε το περιεχόμενό του σε ένα αρχείο MS-Word ή LibreOffice Writer και εν συνεχεία, ακολουθήστε τα βήματα που παρατέθηκαν προηγουμένως, για να διασφαλίσετε το γεγονός ότι το αρχείο είναι προσβάσιμο.
- ✓ Διαφορετικά, ξεκινήστε δημιουργώντας ένα προσβάσιμο έγγραφο ή παρουσίαση σε επεξεργαστή κειμένου ή παρουσιάσεων, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, και έπειτα αποθηκεύστε το αρχείο σε μορφή PDF.
- ✓ Συμβουλευτείτε τις [Σύντομες Οδηγίες Παραγωγής Προσβάσιμων Εγγράφων και Παρουσιάσεων PDF](#).
- ✓ Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να ανατρέξετε στις [Αναλυτικές Οδηγίες Παραγωγής Προσβάσιμων Παρουσιάσεων PDF](#).